

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ครู และผู้ปกครองจากกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มละ 120 คนต่อภูมิภาครวมทั้งสิ้น 3,000 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) (Kerlinger 1973 : 129) ซึ่งมีวิธีดำเนินการและยึดถือเกณฑ์ ดังนี้

1. แบ่งภูมิภาคของประเทศออกเป็น 5 ส่วน คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพมหานคร
2. การเลือกจังหวัดที่เป็นตัวแทนของภาค ทำโดย ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็นกลุ่มจังหวัดตอนบนและตอนล่าง ตามเกณฑ์ของกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ส่วนภาคกลางเนื่องจากมีจังหวัดกระจายกันมากโดยจังหวัดตอนล่างมีมากกว่าจังหวัดตอนบน และชีวิตความเป็นอยู่ของคนในภาคกลางค่อนข้างจะแตกต่างกันระหว่างคนที่อยู่ในจังหวัดติดอ่าวไทยกับคนที่อยู่ในจังหวัดไกลทะเล จึงแบ่งจังหวัดในภาคกลางออกเป็นกลุ่มจังหวัดติดอ่าวไทย และกลุ่มจังหวัดไกลทะเล จากนั้นผู้วิจัยได้เสนอรายชื่อจังหวัดในแต่ละกลุ่มให้ผู้ที่ภูมิภาคในภูมิภาคนั้น ๆ ซึ่งมีการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี เลือกจังหวัดที่เป็นตัวแทนในด้านชีวิตความเป็นอยู่ และความรู้สึคนึกคิดของคนในกลุ่มจังหวัดนั้น ๆ มากกลุ่มละ 2 จังหวัด แล้วผู้วิจัยคัดเลือกจังหวัดที่มีคะแนนสูงสุดเพียงจังหวัดเดียวในแต่ละส่วนของภูมิภาค

ได้จังหวัดตัวแทนภูมิภาคละ 2 จังหวัด ผลการเลือกเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายชื่อจังหวัดที่เป็นตัวแทนของภูมิภาคต่าง ๆ และจำนวนผู้เลือก

ภูมิภาค	กลุ่มจังหวัด		จำนวนผู้เลือกทั้งหมด
	ตอนบน/ติดต่อไทย	ตอนล่าง/ไกลทะเล	
ภาคกลาง	ชลบุรี (23)*	พระนครศรีอยุธยา (39)	44
ภาคเหนือ	เชียงใหม่ (17)	พิษณุโลก (14)	40
ภาคใต้	นครศรีธรรมราช (24)	สงขลา (20)	24
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น (15)	อุบลราชธานี (20)	23

* ตัวเลขในวงเล็บแสดงจำนวนผู้เลือกจังหวัดนั้น ๆ

3. การเลือกอำเภอที่เป็นตัวแทนของแต่ละจังหวัดในภาคต่าง ๆ เลือกจังหวัดละ 2 อำเภอโดยใช้เกณฑ์การเลือกคือ เลือกอำเภอเมืองและอำเภอรอบนอกอีก 1-2 อำเภอ ซึ่งมีลักษณะเป็นตัวแทนสภาพชนบทของจังหวัดนั้น ๆ ประกอบกับเป็นอำเภอที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษา การเลือกนี้กระทำโดยการสอบถามผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ (ดูภาคผนวก ก.)

กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยแบ่งเขตการปกครองทั้ง 24 เขตของกรุงเทพมหานครออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มกรุงเทพมหานครเขตใน และกลุ่มกรุงเทพมหานครเขตนอก โดยมีเกณฑ์การแบ่งคือ เขตนอกจะต้องเป็นเขตที่มีแขวง หรือตำบลติดต่อกับจังหวัดข้างเคียง และประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปรากฏว่าได้เขตนอกทั้งสิ้น 9 เขต คือ เขตคลองสาน เขตหนองแขม บางขุนเทียน ราษฎร์บูรณะ พระโขนง ลาดกระบัง หนองจอก มีนบุรี และบางเขน ส่วนอีก 15 เขตที่เหลือถือเป็นเขตในทั้งสิ้น

4. การเลือกโรงเรียน

ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือในส่วนอำเภอเมือง เลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดชาย โรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดหญิง และ

โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติอีก 1-2 โรงเรียน ส่วนอำเภอชนบทนั้น เลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ 1-2 โรงเรียน และโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งอยู่ในเขตใจกลางอำเภออีก 1-2 โรงเรียน หรือจนกว่าจะได้กลุ่มตัวอย่าง ครบตามจำนวน

กรุงเทพมหานคร เขตใน ผู้วิจัยนำรายชื่อโรงเรียนทั้งหมดใน 15 เขตมาแยกประเภท เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จากนั้นสุ่มโรงเรียนตัวแทนระดับละ 4 โรงเรียนด้วยวิธีการจับสลาก ในกรณีที่สุ่มได้โรงเรียนชายหรือหญิงล้วน ก็ทำการสุ่มโรงเรียน ที่มีเพศตรงข้ามมาประกบคู่อีกโรงเรียนหนึ่ง สำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษา หลังจากตรวจสอบรายชื่อโรงเรียนที่สุ่มได้แล้วพบว่า เป็นโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครทั้งสิ้น ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างต่ำเกือบทุกโรงเรียน ทำให้เป็นตัวแทน ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครได้ไม่ค้ำนัก เนื่องจากสภาพที่เป็นจริงประชากรในกรุงเทพ - มหานคร เขตในที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจสังคมระดับกลางและสูงมีอยู่จำนวนไม่น้อย ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือก โรงเรียนบางแห่งที่ได้สุ่มไว้ออกไป และได้เลือกโรงเรียนที่นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มี ฐานะ เศรษฐกิจสังคมระดับกลางและสูง เข้ามา เสริมแทน

กรุงเทพมหานคร เขตนอก ผู้วิจัยได้เลือก เขตที่เป็นตัวแทนของกรุงเทพมหานคร เขต นอกจำนวน 4 เขต ตามทิศทั้ง 4 อันได้แก่ เขตบางเขน (ทิศเหนือ) เขตพระโขนง (ทิศใต้) เขตลาดกระบัง (ทิศตะวันออก) เขตบางขุนเทียน (ทิศตะวันตก) จากนั้นทำการสุ่มโรงเรียน ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาประเภทละ 1 โรงเรียนในแต่ละเขตตัวแทนด้วยวิธีการจับ สลาก ดังนั้นจึงได้โรงเรียนตัวแทนกรุงเทพมหานครเขตนอกจำนวน 8 โรงเรียน แยกเป็น โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาประเภทละ 4 โรงเรียน (ดูภาคผนวก ก.)

5. การเลือกนักเรียน ครู และผู้ปกครอง

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นที่จะศึกษานั้น ผู้วิจัยถือเอานักเรียนห้องที่ทางโรงเรียน อนุญาตให้สอบถาม เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยมีเกณฑ์ให้กับทางโรงเรียนว่า เป็นห้องที่มีนักเรียนครบ จำนวนที่ต้องการศึกษาหรือเกินกว่าจำนวนเล็กน้อย และเป็นห้องที่มีลักษณะคล้ายกันในด้านเพศและ ระดับความสามารถ

กลุ่มตัวอย่างครู ผู้วิจัยมอบแบบสำรวจแก่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่เลือกไว้เป็นตัวอย่าง เพื่อนำไปแจกแก่ครูอาจารย์ให้ครบตามจำนวนที่ต้องการ โดยขอร้องผู้บริหารให้กระจายแจกแก่ครูเพศชาย และเพศหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน และเป็นกลุ่มครูที่มีวุฒิการศึกษาและระดับอายุต่าง ๆ กันไป

กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง ในบางโรงเรียนได้กระทำการติดต่อนัดหมายให้ผู้ปกครองมาประชุมที่โรงเรียน เพื่อตอบแบบสำรวจนี้ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองจึงเป็นผู้ปกครองที่มาประชุมตามนัดหมาย แต่ในบางโรงเรียนมิได้ทำการติดต่อเรียกประชุมผู้ปกครอง ผู้วิจัยจึงมอบแบบสำรวจแก่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำไปให้ผู้ปกครองทำที่บ้าน

เครื่องมือในการวิจัย

ก. ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบสำรวจมี 2 ชุด แต่ละชุดมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสำรวจสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรอิสระที่จะศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ ให้กลุ่มตัวอย่างตอบหรือเขียนเครื่องหมายถูกหน้าคำตอบที่เลือก

ตอนที่ 2 แบบสำรวจพฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยข้อคำถาม 18 ข้อ แต่ละข้อมีคำถาม 4 คำถาม คือ

- (1) เคยทำหรือไม่ (2) จะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส (3) เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่
- (4) คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่ ถ้ามีโอกาส ในแต่ละคำถามให้ตอบแบบประเมินค่า (Rating Seale) 3 ระดับ (ให้คะแนน 0 1 และ 2 ตามลำดับ)

ข. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือมีดังนี้คือ

1. ผู้วิจัยได้เข้าร่วมการสัมมนาเกี่ยวกับจริยธรรมกับคณะวิจัย ภาควิชาจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร วิชชาวุธ รองศาสตราจารย์ ดร.พรณทิพย์ ศิริวรรณบุญย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อุวรรณไฉ และนิสิตบัณฑิตสาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนวที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมอีก 13 ท่าน การสัมมนานี้ได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกสัปดาห์ ๆ ละ 1 ครั้ง ตลอดภาคต้นปีการศึกษา 2524 และในการสัมมนานี้ได้เรียน

เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมด้วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประมวลความรู้ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. จากการสัมมนาและการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น จากการวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จากโครงการวิจัยการศึกษา จริยธรรมไทยของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ จากหลักสูตรประถมศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2524 จากหนังสือคำสอนเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ อันได้แก่ หนังสือเกี่ยวกับ พุทธธรรมของท่านพุทธทาสภิกขุ หนังสือนวโกวาท เป็นต้น ที่ประชุมได้แบ่งจริยธรรมออกเป็น 5 หมวดคือ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและอื่น ๆ ต่อจากนั้นได้จำแนกแต่ละหมวดออกเป็นพฤติกรรมทางการ เมืองในลักษณะต่าง ๆ จำนวน 18 ลักษณะ และได้นำพฤติกรรมทางการเมืองทั้ง 18 ลักษณะนี้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ค.) พิจารณาและให้ความเห็นชอบจากนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้สร้างข้อความที่บ่งพฤติกรรมทางการเมืองเหล่านั้นในรูปของการกระทำที่สามารถเกิดขึ้นและพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่างทุกประเภท ลักษณะพฤติกรรมละ 2 ข้อการกระทำ รวมเป็น 36 การกระทำ และนำมาจัดแบ่งเป็นแบบสำรวจ 2 ฉบับ โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นแบบสำรวจที่สามารถจัดเนื้อหาพฤติกรรมได้กระจายมากขึ้น ดังปรากฏรายละเอียดของการกระทำในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การจัดหมวดจริยธรรมของพฤติกรรมทางการเมือง และการกระทำที่บ่งถึงลักษณะพฤติกรรม

จริยธรรม	พฤติกรรมทางการเมือง	การกระทำ
ความซื่อสัตย์	1. การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด	1.1 การปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด 1.2 การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด

ตารางที่ 2 การจัดหมวดจริยธรรมของพฤติกรรมทางการเมือง และการกระทำที่บ่งถึง
ลักษณะพฤติกรรม

จริยธรรม	พฤติกรรมทางการเมือง	การกระทำ
	<p>2. การใช้ตำแหน่งหน้าที่ ทาผลประโยชน์</p> <p>3. การให้สินบน</p> <p>4. การรับสินบน</p> <p>5. การทุจริตในการ เลือกตั้ง</p> <p>6. การแจ้งความเท็จ</p>	<p>2.1 การใช้อำนาจในหน้าที่ที่มีอยู่ข่มขู่ ผู้อื่น เพื่อให้ตนได้รับผลประโยชน์</p> <p>2.2 การแสวงหาผลประโยชน์จาก ตำแหน่งหน้าที่ของตนเอง</p> <p>3.1 การให้ทรัพย์สินแก่ผู้อื่น เพื่อให้เขาทำ ผิดระ เบียบในหน้าที่ เพื่ออำนวยความ สะดวกให้แก่ตนเอง</p> <p>3.2 การให้ทรัพย์สินแก่ผู้อื่น เพื่อให้เขา เพิก เฉยต่อหน้าที่และก่อให้เกิดประโยชน์ แก่ตนเอง</p> <p>4.1 การรับทรัพย์สินจากผู้อื่น เพื่อกระทำสิ่ง ที่ผิดระ เบียบ</p> <p>4.2 การรับทรัพย์สินจากผู้อื่น เพื่ออำนวย ความสะดวกในงานตามหน้าที่ ของตน</p> <p>5.1 การให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แทนตนเอง</p> <p>5.2 การใช้บัตรปลอมลงคะแนนเสียง เลือกตั้ง</p> <p>6.1 การแจ้งความกล่าวหาผู้อื่นโดย ไม่มีมูลความจริง</p> <p>6.2 การแจ้งความ เท็จ เพื่อประโยชน์ ของตนเอง</p>

ลักษณะพฤติกรรม

จริยธรรม	พฤติกรรมทางการเมือง	การกระทำ
ความยุติธรรม	7. การปิดบังผู้กระทำผิดกฎหมาย	7.1 การรับผู้กระทำผิดกฎหมายให้อยู่อาศัยในบ้านของคน 7.2 การไม่ยอมชี้ตัวผู้กระทำผิดกฎหมายให้เจ้าหน้าที่บ้าน เมืองทราบ
	8. การให้และการใช้อภิสิทธิ์	8.1 การช่วยเหลือพรรคพวกให้มีสิทธิพิเศษเหนือผู้อื่น 8.2 การใช้อภิสิทธิ์ในการฝาก เด็ก เข้าโรงเรียนโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก
	9. อคติในการปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ	9.1 การปฏิบัติต่อประชาชนบางคนดีกว่าคนอื่น เพราะรักใคร่ชอบพอกัน 9.2 การปฏิบัติต่อประชาชนบางคนดีกว่าคนอื่น เพราะกลัวว่าตนจะได้รับภัย
ความ เมตตากรุณา	10. การจัดสวัสดิการแก่ผู้ด้อยโอกาส	10.1 การให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัยพิบัติ 10.2 การจัดที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้มีรายได้น้อยและมีฐานะยากจน
	11. การปกครองด้วยความรุนแรง	11.1 การตัดสินใจโทษลูกน้องด้วยความรุนแรง 11.2 การแก้ปัญหาความวุ่นวายโดยใช้อำนาจ เค็ดขาด
	12. การลดหย่อนและการอภัยโทษ	12.1 การลดหย่อนโทษให้แก่ผู้สำนึกผิด 12.2 การลดหย่อนโทษให้แก่ผู้กระทำผิดโดยประมาท

ตารางที่ 2 การจัดหมวดจริยธรรมของพฤติกรรมทางการเมือง และการกระทำที่บังถึง
ลักษณะพฤติกรรม

จริยธรรม	พฤติกรรมทางการเมือง	การกระทำ
<p>การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม</p> <p>อื่น ๆ</p>	<p>13. การสละสิทธิ เสรีภาพส่วนบุคคล</p>	<p>13.1 การสละสิทธิบางอย่างของตน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม</p>
		<p>13.2 การยอมทำตามผู้อื่น เพื่อประโยชน์ส่วนรวม</p>
	<p>14. การสละเพื่อส่วนรวม</p>	<p>14.1 การสละความสุขส่วนตัว เพื่อประโยชน์ของชาติบ้านเมือง</p>
		<p>14.2 การยอมเสียสละ เลือดเนื้อของตน เพื่อปกป้องชาติบ้านเมือง</p>
	<p>15. การเป็นหูเป็นตาให้เจ้าหน้าที่บ้านเมือง</p>	<p>15.1 การบอกแหล่งของผู้กระทำความผิด</p>
		<p>15.2 การรายงาน เหตุการณ์ที่ผิดปกติ ให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองทราบ</p>
	<p>16. การยอมปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง</p>	<p>16.1 การยอมปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองแม้ตนจะเห็นว่ากฎหมายนั้นไม่เป็นธรรม</p>
		<p>16.2 การไม่ฝ่าฝืนกฎหมายแม้ตนจะเห็นว่ากฎหมายนั้นไม่เป็นธรรม</p>
	<p>17. การต่อต้าน</p>	<p>17.1 การชุมนุมต่อต้านกฎหมายที่คิดว่าไม่ชอบธรรม</p>
		<p>17.2 การเฉยเมยต่อคำสั่งที่ตนเห็นว่าไม่ชอบธรรม</p>
	<p>18. การมีส่วนร่วมทางการเมือง</p>	<p>18.1 การติดตามการทำงานของผู้แทนราษฎร</p>

ตารางที่ 2 การจัดหมวดจริยธรรมของพฤติกรรมทางการเมือง และการกระทำที่บ่งถึง
ลักษณะพฤติกรรม

จริยธรรม	พฤติกรรมทางการเมือง	การกระทำ
อื่น ๆ		18.2 การแสดงความคิดเห็นทาง การเมืองของตนให้ผู้อื่นทราบ

หลังจากนั้นนำข้อความเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ มาแยกเป็นแบบสำรวจ 2 ชุด โดยให้ชุดที่ 1 ประกอบด้วย การกระทำในข้อ 1 ทั้งหมด ชุดที่ 2 ประกอบด้วย การกระทำในข้อ 2 ทั้งหมด รวมเป็นการกระทำทั้งหมด 18 การกระทำในแต่ละชุด แต่ละการกระทำจะมีคำถาม 4 คำถาม แต่ละคำถามถือเป็น 1 มาตรฐาน (Scale) และในแต่ละมาตรฐานมีคำตอบแบบประเมินค่า (Rating Scale) 3 ระดับ ดังตัวอย่าง

การกระทำ : การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด			
เคยทำหรือไม่	_____	เคยทำบ่อย ๆ	_____
จะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส	_____	จะทำแน่ ๆ	_____
เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่	_____	เคยเห็นนาน ๆ ครั้ง	_____
คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่- ถ้ามีโอกาส	_____	อาจจะทำ	_____
	_____	จะไม่ทำ	_____

ในแต่ละการกระทำ จะต้องตอบแบบประเมินค่าทั้ง 4 มาตรฐาน โดยเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ลงหน้าข้อความที่เลือกในแต่ละมาตรฐาน ดังนั้น หนึ่งการกระทำจะมีคำตอบ 4 คำตอบ

คุณภาพ เครื่องมือ

ก. ความเที่ยงของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสำรวจที่ปรับปรุงแล้วไปหาค่าความเที่ยงแบบทดสอบซ้ำ (Test-Retest) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษานารีวิทยา ชุดละ 18 คน รวม 36 คน โดยเว้นระยะห่างกัน 1 สัปดาห์ นำคะแนนของนักเรียนทั้งกลุ่มมาหา

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของทุกพฤติกรรมในการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 หลังจากนั้นนำค่าเฉลี่ย (\bar{X}) จากการทดสอบทั้ง 2 ครั้งมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งจะเรียกว่าค่าสหสัมพันธ์ ดังเสนอไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์รายมาตรา จากการทดสอบซ้ำของแบบสำรวจ

ชุด	มาตรา			
	1	2	3	4
1	.98	.98	.86	.90
2	.90	.91	.77	.56

๗. ความตรงของเครื่องมือ เป็นความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาได้จากการที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และจากการสัมมนาเกี่ยวกับจริยธรรม กล่าวคือ ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ร่วมกับคณะวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรม ภาควิชาจิตวิทยา ทำการรวบรวม และคัดเลือกพฤติกรรมลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน (รายชื่อภาคผนวก ค.) พิจารณาตรวจสอบ ได้พฤติกรรมที่ต้องการศึกษา 18 พฤติกรรม จากนั้นจึงสร้างข้อความที่ชี้บ่งถึงพฤติกรรมทางการเมืองเหล่านั้นจำนวน 36 ข้อความ โดยมีอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยทั้ง 3 ท่าน คือ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร วิชชาวุธ รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อูวรรณไธ เป็นผู้ให้คำปรึกษา และให้ความเห็นชอบในการสร้างข้อความทั้งหมด

๘. ความเท่าเทียมกันของแบบสำรวจ ได้จากการเอาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) รายข้อของแบบสำรวจชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มาหาความสัมพันธ์เป็นรายมาตรา ได้ค่าสหสัมพันธ์ดังเสนอในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสหสัมพันธ์รายมาตรการของแบบสำรวจ 2 ชุด ในการทดสอบแต่ละครั้ง

สอบครั้งที่	มาตร			
	1	2	3	4
1	.71	.86	.56	.63
2	.73	.86	.61	.53

จากค่าสหสัมพันธ์ที่ได้ดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่าแบบสำรวจทั้ง 2 ชุด มีความใกล้เคียงกัน และถือว่าเท่าเทียมกันได้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงนำการกระทำทั้ง 2 ชุด มารวมกัน

วิธีดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อขอความร่วมมือในการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากอธิบดีกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จากนั้นนำหนังสือขอความร่วมมือไปติดต่อและนัดหมายกับโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้เลือกไว้เป็นตัวอย่างตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อกำหนดวันเวลาที่ จะเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อทราบเวลาที่ทางโรงเรียนกำหนดให้แน่นอนแล้ว ผู้วิจัยและคณะจึงนำแบบสำรวจไปเก็บรวบรวมข้อมูล ภูมิภาคละ 1-2 สัปดาห์ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2525 ถึงสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ 2525 รวมเป็นเวลาประมาณ 2 เดือน

ขั้นตอนในการ เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเหมือนกันทุกแห่ง โดยมีขั้นตอน ดังนี้คือ

- ก. อธิบายวัตถุประสงค์ของการทำแบบสำรวจและประโยชน์ที่จะได้รับเพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง เข้าใจความสำคัญของการวิจัย และให้ความร่วมมือในการทำแบบสำรวจด้วยความตั้งใจ
- ข. แจกแบบสำรวจให้กลุ่มตัวอย่างคนละ 1 ฉบับ สลับกันระหว่างชุดที่ 1 และชุดที่ 2 เพื่อกระจายให้แบบสำรวจทั้ง 2 ชุด มีจำนวนเท่า ๆ กัน
- ค. ผู้วิจัยอ่านคำสั่งและคำชี้แจงในการตอบแบบสำรวจให้กลุ่มตัวอย่างฟัง โดยเน้นว่าไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด ขอให้ตอบด้วยความตั้งใจและตามความเป็นจริง โดยไม่ต้องเขียนชื่อ

ลงในแบบสำรวจ พร้อมทั้งอธิบายวิธีการตอบและยกตัวอย่างประกอบ เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถามกรณีที่ไม่เข้าใจก่อนลงมือทำ เมื่อเข้าใจดีแล้วจึงให้ลงมือทำ เมื่อกลุ่มตัวอย่างทำแบบสำรวจเสร็จแล้ว นำส่งผู้วิจัยทีละคน ผู้วิจัยตรวจคว้าทำครบ เรียบร้อยสมบูรณ์ทุกข้อทุกหน้าหรือไม่ หากพบว่ายังไม่สมบูรณ์ก็ให้เพิ่ม เต็มให้สมบูรณ์

ง. สำหรับครู ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในการแจกแบบสำรวจแก่คณะครู อาจารย์ในโรงเรียน และเก็บรวบรวมเมื่อครู อาจารย์ทำเสร็จ ผู้วิจัยไปรับแบบสำรวจคืนตามกำหนดนัดหมาย พร้อมกับตรวจดูความ เรียบร้อยสมบูรณ์ หากพบว่ายังไม่สมบูรณ์ก็จะส่งคืนให้แก้ไข เพิ่ม เต็มใหม่อีกครั้ง

จ. สำหรับผู้ปกครอง ในกรณีที่ผู้ปกครองสามารถมาตามโรงเรียนนัดหมายได้ ผู้วิจัยจะดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูล เช่นเดียวกับนักเรียน ส่วนผู้ปกครองที่ไม่สามารถมาประชุมพร้อมกันได้ ผู้วิจัยใช้วิธีฝากแบบสำรวจให้นักเรียนที่ทำแบบสำรวจนี้แล้วนำกลับไปให้ผู้ปกครองตอบที่บ้าน หากผู้ปกครองไม่เข้าใจวิธีการตอบให้นักเรียนอธิบายวิธีการตอบให้ผู้ปกครองทราบและ เน้นให้ผู้ปกครองทำทุกข้อทุกหน้าด้วย เมื่อเสร็จแล้วให้นักเรียนนำส่งครูประจำชั้น แล้วผู้วิจัยไปรับคืนจากครูประจำชั้นตามกำหนดนัด

การเตรียมการก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกกลุ่มตัวอย่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้จัดกระทำกับข้อมูลดังต่อไปนี้

ก. ตรวจดูความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสำรวจ หากพบว่าฉบับใดผู้ตอบตอบไม่ครบสมบูรณ์มากกว่า 2 ข้อการกระทำขึ้นไป ก็จะตัดแบบสำรวจฉบับนี้ออกไป และรวบรวมเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์กับฉบับที่อยู่ในข่ายใช้ได้ เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป ได้จำนวนทั้งสิ้น 2,835 ฉบับ

ข. นำแบบสำรวจมาตรวจให้คะแนนในแต่ละการกระทำทุกมาตราตามเกณฑ์ดังนี้

เคยทำบ่อย ๆ	จะทำแน่ ๆ	หรือ	เคยเห็นบ่อย ๆ	ให้คะแนน	2
เคยทำนาน ๆ ครั้ง	อาจจะทำ	หรือ	เคยเห็นนาน ๆ ครั้ง	ให้คะแนน	1
ไม่เคยทำ	จะไม่ทำ	หรือ	ไม่เคยเห็น	ให้คะแนน	1

ค. บันทึกคะแนนของทุกการกระทำในทุกมาตราของแต่ละคนลงในแบบฟอร์มการลงรหัส (Data Coding Form)

ง. บันทึกรหัสของข้อมูลลงใน เทปแม่เหล็ก เพื่อเป็นสื่อ นำไปวิเคราะห์ด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์

จ. การจัดการกระทำกับข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ในเทปให้สมบูรณ์ทำโดย ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6 คน ถ้ามีข้อใดข้อหนึ่งไม่สมบูรณ์ จะเอาค่าตอบของ คนในกลุ่มนั้น ๆ ที่ตอบในข้อการกระทำเดียวกันนั้นมาหาค่าฐานนิยม (Mode) แล้วเอาค่าฐานนิยมนี้ แทนค่าที่หายไป ในกรณีที่มีฐานนิยม 2 ค่าจะเลือกค่าที่ใกล้เคียงกับมัชฌิม เลขคณิต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเอสทีเอสเอส (Statistical Package for The Social Sciences) ติดตั้งในระบบ เครื่องคอมพิวเตอร์ IBM 370/380 ณ สถาบัน บริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อคำนวณและวิเคราะห์ค่า ต่อไปนี้

ก. ค่ามัชฌิม เลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และช่วงความเชื่อมั่น 95 % ของคะแนนพฤติกรรม และแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการ เมืองของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด เป็นรายพฤติกรรมตามมาตร โดยมีเกณฑ์คะแนนดังนี้

เคยทำบ่อย ๆ	เคยเห็นบ่อย ๆ	หรือ	จะทำแน่ ๆ	คะแนนจะอยู่ในช่วง	1.34-2.00
เคยทำนาน ๆ ครั้ง	เคยเห็นนาน ๆ ครั้ง	หรือ	อาจจะทำ	คะแนนจะอยู่ในช่วง	0.67-1.33
ไม่เคยทำ	ไม่เคยเห็น	หรือ	จะไม่ทำ	คะแนนจะอยู่ในช่วง	0-0.66

ข. ค่ามัชฌิม เลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนพฤติกรรม และแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางการ เมือง จำแนกตามตัวแปรต้น

ค. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มเป็นรายมาตร ตามตัวแปรต้น โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

ก่อนการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ได้ทำการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) ของกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ ด้วยวิธีการของ บาร์ทเลตต์-บ็อกซ์ (Bartlett-Box) หากพบว่าค่าความแปรปรวนในข้อนั้นขาดความเป็นเอกพันธ์ ($P \leq .05$) และ n ไม่เท่ากัน ในการพิจารณาความมีนัยสำคัญจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว จะปรับค่า Fวิกฤติ (Critical F) ใหม่ จาก $F_{(1-\alpha), k-1, n-k}$ เป็น $F_{(1-\alpha), 1, n-1}$ แทน เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น เมื่อ \tilde{n} (harmonic mean) $k / (\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} + \dots + \frac{1}{n_k})$

ง. ในกรณีที่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')